

PAPEGØJETRÆNING

Danske Tamfugle vil gerne hjælpe til med, at alle kan komme godt i gang med træning af deres tamme papegøje, og derfor er vi i fuld gang med at udarbejde denne lille træningsvejledning.

Vejledningen er endnu ikke færdig, og vil blive udbygget løbende. Vi har valgt ikke at vente, til vejledningen er helt færdig, men frigiver den i stedet i trin, så du kan komme i gang med træningen.

Indhold:

Kom godt i gang med træningen	Side 3
Step 1 – Godbidstesten	Side 4
Inspiration til godbidder	Side 5
Klikker eller verbal ros?	Side 6
Step 2 – Forbind ros med godbid	Side 7
Kropssprog og motivation	Side 8
Motivation og Jackpots	Side 9
Træningens længde og hyppighed	Side 10
Måltræning (target training)	Side 11
Step 3 – Introduktion af målpinden	Side 12
Tæmning	Side 13
Øvelse 1 – håndholdt pind	Side 15

Kom godt i gang med papegøjetræningen:

Hvorfor overhovedet træne med papegøjer? Er det ikke noget pjat? Der er mange fordele ved at træne – en af dem er, at hvis det gribes rigtigt an, er det faktisk rigtigt sjovt for både papegøje og træner. Men den største fordel må være, at man opbygger gensidig tillid, og på den måde kan man 'skyde genvej', når man vil skabe et bedre forhold til sin – måske nye – papegøje.

Først skal det siges, at den træningsmetode, som Danske Tamfugle er fortalende for, bygger på principperne om positiv forstærkning. Denne træningsform gør, at papegøjen (eller hvilket som helst dyr, man gerne vil træne!) har indflydelse, bliver rost og belønnet, og derfor føler, at det kan betale sig og bliver naturligt motiveret. Papegøjen træner derfor af egen fri vilje og for at opnå noget ønsket: Ros og dermed belønning (forstærkning). Denne træningsmetode (som i øvrigt er opfundet af B.F. Skinner) er videnskabeligt bevist, og bruges også i større og større grad i zoologiske haver, hvor dyrene trænes, så man i højere grad undgår brug af magt overfor dyrene. På den måde opstår en "win-win"-situation.

Du kan læse mere om fordelene ved træning, når du logger ind i medlemsområdet på www.dansketamfugle.dk – men lad os nu komme i gang med træningen 😊

Godt begyndt er som bekendt halvt fuldent, og det gælder også med papegøjetræning – det skal planlægges og forberedes, så inden vi overhovedet kan komme i gang med selve træningen, er der nogle forskellige trin, vi skal igennem med papegøjen:

Step 1 – Godbidstesten

Er det vigtigt at finde en godbid? JA! Godbiddet er jo så at sige den 'løn', papegøjen får for sit arbejde, og hvis lønnen ikke er eftertragtet, vil der ikke være så stor grund til at arbejde for den.

Sådan gør du:

Hæng en skål op inde i buret, find 4-5 forskellige godbidder, læg dem i skålen. Og hold så øje med, hvilken godbid papegøjen tager som nummer 1 og nummer 2. Skriv papegøjens valg ned på et papir.

Gentag godbidstesten efter en dag eller to – men med andre godbidder. Og gentag så godbidstesten en sidste gang – igen med andre godbidder.

Nu sidder du med en liste over 6 forskellige godbidder – altså de godbidder, som papegøjen har valgt som nummer 1 og 2 i de 3 forskellige tests. Lav så den ultimative godbidstest med de 6 'vinder-godbidder' og find ud af, hvilken godbid papegøjen allerhelst vil have. Læg også mærke til, hvilken godbid papegøjen vælger som nummer 2 og 3, da det er rart at have noget at skifte med.

De 3 godbidder, som vandt i den ultimative godbidstest, må nu udelukkende bruges til træning. Det vil sige, at hvis de findes i fuglens almindelige foder, skal det fjernes. Og lad være med at give papegøjen godbiddet 'for sjov', for så bliver godbiddet for almindelig og dermed ikke værd at arbejde for.

OBS! En fugl må aldrig sultes! Men hvis du vil være sikker på, at den gerne vil være med til at udføre godbidstesten, kan du tage dens foder fra den i et par timer, inden du udfører godbidstesten. Husk at give den foderet tilbage bagefter 😊👍

Inspiration til forskellige godbidder:

- Pinjekerner
- Valnødder
- Hasselnødder
- Afskallede jordnødder
- Afskallede solsikkekerner
- Kardemommefrø
- Tørret banan
- Rosiner
- Mandel
- Hirse
- Tørret figen
- Cashewnødder
- Tørret papaya
- Kelloggs cornflakes
- Tørret kokos
- Granatæblekerner
- Sukkerfri kiks
- Usaltede popcorn

OBS! Ved træning gives godbidder, som papegøjen kan spise på ca. 5 sekunder. Det vil sige, at godbidderne skal hakkes/skæres i passende små stykker!

Klikker eller verbal ros?

Nu har du sammen med din papegøje fundet ud af præcis, hvilke godbidder, der er de bedste i hele verden, og så er I klar til at gå et skridt videre.

Du står nu overfor at træffe et valg – du skal have besluttet, om du vil bruge en 'klikker', eller om du vil bruge et mundtligt signal. Begge dele kan bruges, så det er en smagssag, hvad man vil bruge.

Klikker:

En 'klikker' har den fordel, at den siger en meget tydelig og kortvarig lyd, som kan gøre ros for en bestemt handling meget præcis. Derudover er lyden unik, så papegøjen vil ikke møde lyden i dagligdagen, og vil derfor forbinde lyden med træning. Ulempen kan være, at du måske ikke altid har 'klikkeren' på dig, så når papegøjen spontant udfører en ønsket adfærd, kan du ikke klikke. Derfor kan en 'klikker' aldrig være det eneste signal til belønning.

Verbal ros:

Du kan vælge at bruge et ord som supplement eller helt i stedet for 'klikkeren' – f.eks. ordet "Dygtig", hver gang papegøjen udfører en ønsket handling. Fordelen ved at bruge et bestemt ord er, at du naturligvis altid kan sige det, når papegøjen gør det, du gerne vil have – også udenfor træningssessionerne. Endnu en fordel er, at du slipper for at 'fumle' med en 'klikker', når du og din papegøje træner med redskaber.

Valget, om du vil bruge 'klikker' eller mundtlig ros, er dit! Når du har truffet dit valg, skal papegøjen lære, at klik/ros = belønning.

Step 2 – Forbind ros med godbid

Det er vigtigt, at papegøjen forstår, at når du klikker/roser, så er det et signal, som betyder: "Du har gjort det rigtige – belønningen kommer nu!"

Sådan gør du:

Find den bedste godbid – den, som I fandt i Step 1. Husk, at godbidderne skal være i så små stykker, at papegøjen kan spise dem på cirka 5 sekunder. Du kan evt. have godbidderne i lommen eller i en lille bæltetaske, som du kun bruger til det formål. Men det er vigtigt, at godbidderne ikke er synlige, for så vil papegøjen kun fokusere på dem.

Brug dit mundtlige signal (f.eks. "Dygtig") eller klik, og giv umiddelbart efter papegøjen en godbid. Gentag øvelsen flere gange – uden papegøjen har gjort noget for det. Papegøjen vil herefter lære at forbinde "Dygtig"/klik med den lækre godbid. Lad være med at tale med papegøjen, mens I øver dette, så den kan koncentrere sig om at forstå sammenhængen.

Øvelsen gentages jævnligt over nogle dage. Det er individuelt, hvor hurtigt papegøjerne forstår sammenhængen, men når du har udført øvelsen måske 20-25 gange, kan du "teste", om din papegøje har forstået det. Ros/klik, mens fuglen er i gang med noget andet – hvis din papegøje stopper det, den er i gang med, og kigger forventningsfuldt efter sin godbid, har den forstået sammenhængen, og I er klar til den egentlig træning. NB! Snyd ALDRIG gøjen! Ros/klik skal ALTID efterfølges af godbid, ellers mister papegøjen tilliden til dig og interessen for træningen.

Kropssprog

Fugle er sande mestre i brugen af kropssprog - en fugl kommunikerer i vidt omfang af små, diskrete signaler via kropssproget. Det kan være en svag stramning eller rejsning af fjerene, zooming i pupillerne, en lille hældning med hovedet etc., og det er signaler, som benyttes og respekteres blandt vilde papegøjer. Kropssproget er nedarvet og bruges derfor også af vores tamme stuefugle, når de kommunikerer med os mennesker. Problemet er blot, at langt de fleste signaler ikke bliver set af os, og det medfører, at fuglene er nødt til at tage tydeligere kropssprog i brug – f.eks. bid! Det vil sige, at vi kan undgå at blive bidt, hvis vi bliver langt mere opmærksomme på vores fugles kropssprog! Det vil derfor være en god træning for dig, at du lærer din fugls sindsstemning bedre at kende ved at studere dens kropssprog! At læse kropssprog er vigtigt i alle sammenhænge – indenfor træningen vil det kunne fortælle dig, om din fugl er motiveret eller ej, bliver utryg, når du går for hurtigt frem etc. Hvis din fugls kropssprog fortæller dig, at din fugl ikke er klar til træning, så lad være med at 'tvinge' den til det – det vil der ikke komme noget godt ud af! Og HUSK! Træningen skal være sjov for jer begge.

Som sagt er fugle mestre i at bruge kropssprog, og det gør dem naturligvis også til mestre i at læse andres kropssprog – også dit! Det betyder, at hvis du er stresset, ked af det, vred etc., så har din papegøje aflæst det i dit kropssprog – også selvom du gør alt, du kan, for at skjule det! En stor del af dit kropssprog er ubevidst, hvilket vil sige, at du ikke er klar over det – men det er din fugl! Så lad være med at træne, hvis du ikke er motiveret. Træning må aldrig blive en pligt. HUSK! Det skal være sjovt for jer begge 😊

Motivation og Jackpots:

Når du kan læse din fugls kropssprog og dermed kan sige, at den er i humør til træning, så er det med at komme i gang. Hvis du har en meget madglad fugl, er det nemmere, for så vil den blive naturligt motiveret af at kunne tjene sine yndlingsgodbidder. Har du derimod en fugl, som ikke er så madglad, vil det kræve mere af dig at motivere fuglen. Måske du skal vælge et andet tidspunkt for træningen? Måske er du sprunget for hurtigt hen over Step 2? Måske keder fuglen sig, fordi du ikke går hurtigt nok frem? Måske er du ikke selv på toppen, hvilket fuglen læser i dit kropssprog? Der er mange muligheder, og som papegøjetræner er det altid DIG, der har det fulde ansvar for din fugls adfærd 😊 Dermed er det også dig, der må tilrettelægge træningen, så fuglen også synes, at det er sjovt og 'kan betale sig' at være med. Det eneste du absolut ikke må gøre, er at sulte din fugl for at få den til at gide træningen! Fysisk vil det være usundt for fuglen – psykisk vil det nedbryde den tillid, som er opbygget imellem jer. Til gengæld skal du naturligvis heller ikke træne med fuglen, når den er mæt.

Dette bringer os videre til begrebet Jackpots. Nogle trænere bruger Jackpots, hvilket vil sige, at de belønner deres fugl med en ekstra stor mængde godbidder, når fuglen har gennemført et delmål eller en hel øvelse for første gang etc. Om man vil bruge Jackpots er en smagssag. Risikoen er, at træningen går i stå, da det tager tid for fuglen at spise godbidderne (normalt tager det jo højst 5 sekunder!), og at fuglen meget hurtigt bliver mæt og dermed umotiveret. Fordelen ved Jackpots skulle være, at fuglen forstår, at den har gjort det helt rigtigt. Den forståelse kan man dog også sagtens opnå ved at repetere øvelsen.

Træningens længde og hyppighed:

Det er vigtigt at huske, at din papegøje ikke er en hund! Hos hundene ser man almindeligvis træningssessioner, som er både langvarige og meget koncentrerede. Sådan er det IKKE med fugle.

Vi vil anbefale, at du laver træningssessioner på i starten ikke mere end højst 5-10 minutter. Når din fugl kan flere tricks og øvelser, kan du træne lidt længere tid ad gangen – hvis din fugl vil! Det vigtigste i denne sammenhæng er dog, at man ALTID skal slutte træningen med en succesoplevelse – det vil sidde i både dig og fuglen og gøre, at I ser frem til næste træning. Måske kommer succesoplevelsen allerede efter f.eks. 2 minutter, og så må du stoppe træningen der.

Men når træningssessionerne er så korte, er der plads til flere. Du kan derfor sagtens træne flere, kortvarige gange i løbet af dagen/aftenen. Og det behøver ikke at være planlagt tid hver gang – det kan f.eks. være i de par minutter det varer for kaffen at løbe igennem kaffemaskinen. Længere behøver det faktisk ikke være.

Men du skal naturligvis ikke træne på tidspunkter, hvor din fugl eller du selv ikke er motiverede – se afsnittet om kropssprog. HUSK! Træningen skal være sjov for jer begge.

Det vil endvidere være din opgave at finde ud af, hvornår det er bedst at træne. F.eks. vil fuglen nok ikke være motiveret for at træne, når den lige er kommet ud efter en hel dag i buret – der har den nok mest brug for at være aktiv og brænde krudt af 🤪 Derudover skal man naturligvis ikke vække en fugl, der sover middagslur etc.

Måltræning (target training):

Din fugl ved nu, at hver gang du roser/klikker, så får den en godbid, og så er I ved at være klar til træningen. Inden I går i gang med 'rigtige' øvelser, bør du dog lige overveje, om du vil bruge måltræning som en træningsteknik.

Måltræning er en teknik, som bruges i mange sammenhænge. Blandt bruger Zoologiske haver rundt om i verden måltræning, så de på en afslappet måde kan flytte dyrene. I London Zoo bruger man måltræning hos f.eks. Komodovaranerne; man har lavet en målpind, som passer i størrelse til dyrene - på et langt skaft er der monteret en træplade, og i midten af den er der malet en stor rød plet. Varanerne er trænet til, at når de rører ved den røde plet med snuden, får de en belønning. Og når varanerne ser målpinden med den røde plet, løber de hen til den for at få deres belønning. På den måde kan dyrepasserne nemt, hurtigt og risikofrit få varanerne til frivilligt at gå ind i smalle bure ved f.eks. dyrlægeundersøgelse.

Denne træningsteknik bygger også på principperne omkring positiv forstærkning, og kan med fordel bruges i træningen af vores tamme papegøjer. Blandt andet vil man kunne få en frygtsom fugl til at fokusere mere på målpinden end på det element, den er bange for. En anden væsentlig fordel er, at man med måltræning også kan træne en ikke-tam fugl, mens den er i sit bur.

Vil du bruge måltræning i din træning, skal du have fundet en målpind, som passer i størrelsen til din fugl. Det kan f.eks. være en strikkepind med farvet 'dud' eller en spisepind, du maler i den ene

ende etc. Uanset hvad du vælger at bruge, skal du herefter kun bruge pinden i træningen – pinden er ikke legetøj.

Step 3 – Introducér din fugl til målpinden

Papegøjen skal nu lære, at når den rører ved den farvede spids af målpinden, udløser det en belønning.

Sådan gør du:

Tag din målpind og placér den roligt tæt på din fugl. Husk, at træning skal være frivilligt og sjovt for jer begge, så lad være med at røre ved fuglen med pinden. Hvis din fugl virker bange for pinden, kan du skjule en del af pinden i dit ærme, men sørg for, at fuglen kan se den farvede del af pinden. I samme øjeblik din fugl rører ved målpinden, roser/klikker og belønner du den. Ros/klik skal falde præcist, da det er berøringen, der belønnes. Om din fugl i starten rører ved pinden med åbent eller lukket næb, er ikke så vigtigt, da den jo har lært, at ros/klik = godbid og derfor vil fokusere på godbiden. Hvis din fugl bidder sammen om målpindens spids, har du måske været for upræcis med ros/klik? Vær opmærksom på din timing! Men fortsætter fuglen med at bide i pinden, kan du føre målpinden nedad, lige inden den bider sammen og samtidig med, at du roser/klikker og belønner.

Når din fugl UDEN TØVEN rører spidsen af målpinden, øger du sværhedsgraden gradvist ved at holde målpinden stille lidt længere væk, så fuglen skal tage et par skridt hen til den, for at kunne røre og få ros/klik og belønning. Gå ikke for hurtigt frem, men følg fuglens tempo. Vil den pludselig ikke gå hen til pinden, har du sandsynligvis øget afstanden for meget for hurtigt.

Tæmning

Nogle mennesker tror ikke, at man kan træne med fugl, som ikke er tam – det kan man godt! Mange mindre fugle som for eksempel undulater og nymfeparakitter håndopmades ikke, og skal derfor gøres tamme efterfølgende. Træningen kan også her bruges til at 'skyde genvej' i opbygning af gensidig tillid.

Derudover er papegøjer jo monogame dyr, hvilket kan have en stor betydning for de mennesker, som bor sammen med fuglen. For ofte vælger den tamme papegøje en af personerne i husstanden som sin foretrukne. I de fleste tilfælde accepterer den alligevel tilstedeværelse af de øvrige familiemedlemmer, men nogle gange bliver fuglen så territorial overfor sin fortrukne person, at alle andre jages væk med skrig, bid og angreb i forskellige styrker og variationer. I disse tilfælde kan tæmning med fordel bruges af de personer, som fuglen IKKE accepterer som del af flokken, men som gerne vil have et bedre forhold til fuglen. Gør op med dig selv, om du vil arbejde på at skabe et mere acceptabelt forhold til fuglen – du skal kun gøre det, hvis du selv vil og ikke fordi andre siger det. Og vil du – så tro på det! Mange 'kampe' er blevet tabt på forhånd, fordi man har følt sig overbevist om, at det alligevel ikke kan lade sig gøre.

Først skal du vurdere, hvor fortrolig din fugl er; bliver den skræmt, når du nærmer dig buret? Inden du kan gå i gang med Step 1, skal du gøre din fugl fortrolig med din tilstedeværelse. Find ud af præcist hvor tæt du kan komme på buret, uden fuglen reagerer negativt. Sæt så en stol lige på den grænse, sæt dig i stolen og læs en bog, eller hvad du finder på. Snak stille, nyn eller syng for

fuglen, når den er okay med, at du er der, hvilket vil sige, at den kan spise, ordne fjer etc., selvom du er der. Sid i stolen et stykke tid hver dag, men prøv at flytte stolen en lille smule tættere på buret en gang imellem.

Når du kan sidde helt tæt på buret, er I klar til at begynde på Step 1 – godbidstesten (se også side 4). Derefter går du videre til Step 2 (se også side 7) med fuglens yndlingsgodbid, men i stedet for at give godbiden med fingrene, som fuglen sandsynligvis er utryg ved, dumper du godbiden i den skål, du satte op i buret til Step 1.

Når du er sikker på, at din fugl har forstået sammenhængen mellem ros/klik og godbid, er I klar til at gå videre til Step 3.

En stor fordel ved måltræningen er, at det også kan trænes med en sky fugl igennem burets tremmer – blot skal du være varsom, så din fugl ikke bliver skræmt over målpinden. Husk, at det skal være sjovt! Undgå at røre ved fuglen med målpinden, og brug den tid der skal til, for at fuglen bliver tryk ved målpinden – med andre ord: vær opmærksom på fuglens tempo og respektér det.

Når din fugl er tryk ved målpinden igennem burets tremmer, og UDEN tøven rører ved den farvede ende med næbbet, kan du prøve at gøre det samme med åbent bur, hvor du holder hånden lidt inde i buret gennem den åbne låge.

Når du gennem den åbne låge og ved hjælp af målpinden kan få din fugl til at bevæge sig fra en pind til en anden inde i buret, er I klar til at gå i gang med den første 'rigtige' øvelse – at få fuglen til at træde op på en håndholdt pind. Glem her i starten alt om at få fuglen på hånden – det skal nok komme senere.

Øvelse 1 – håndholdt pind

Man kan købe specielle pinde til dette formål som vist på billedet, men det er ikke nødvendigt. Fordelen ved pinden på billedet er dog, at fuglen ikke kan komme til at bide, da der er monteret en klar plexiglasplade på pinden. Har du en fugl, som du er usikker på om vil bide,

kan du lave din egen pind med beskyttelse. Det er fint bare at finde en pind i haven, som passer i tykkelsen med din fugls fødder, og som din fugl er tryk ved. Brug måske lidt tid på at introducere denne pind, hvis det er nødvendigt. Er det nødvendigt for dig at

sikre, at du ikke bliver bidt, kan du tage en stor sodavandsflaske af plastik, skære den over på midten som på billedet. Når du skruer låget af, kan du stikke pinden igennem og derefter holde fast i pinden, mens du

bruger flasken som skjold om din hånd.

Sådan gør du:

Din fugl er nu fortrolig med målpinden og forstår, at når den rører ved den farvede ende, får den ros/klik og godbid, og den er fortrolig med den håndholdte pind. Så nu holder du pinden så tæt på, at fuglen blot skal tage et skridt for at kunne sætte sig på pinden. Husk at en fugl ikke har nemt ved at træde ned, så hold pinden lidt

højere eller i samme højde som fuglens fødder.

Afhængig af hvor fortrolig din fugl er, kan du dele øvelsen ind i flere trin – for eksempel:

1. Fuglen kigger på pinden – ros/klik og belønning
2. Fuglen rører ved pinden – ros/klik og belønning
3. Fuglen sætter den ene fod på pinden – ros/klik og belønning
4. Fuglen sætter sig op på pinden – ros/klik og belønning

Hvert trin repeteres, indtil fuglen UDEN TØVEN udfører trinnet.

På billedet kan man se, at brille-amazonen er nået i mål – hun sidder helt oppe på pinden, og målpinden holdes, så hun

er nødt til at komme helt op, for at kunne nå den og dermed få sin ros og belønning. Ved trin 1-3 holdes målpinden tættere på den håndholdte pind, men så fuglen stadig skal strække sig for at nå.

NB! Af hensyn til opbygning af tilliden, skal den håndholdte pind holdes HELT STILLE i starten. Når fuglen UDEN TØVEN sætter sig op, kan man roligt flytte den lidt og sætte fuglen af igen.

Denne øvelse kan naturligvis også udføres inde i buret.